

Un sensualisme sacríleg

TONI SALA > TEXT

M'interessa de Bertrana el seu conflicte amb un sensualisme sacríleg que és present de Verdaguer a Catalunya, i que en la seva obra té el punt àlgid a *Josafat*. Allà Bertrana concreta i explora amb una imaginació molt valenta una frase de les *Proses bàrbares* —o sigui paganes, precristianes— que diu que «la terra no es deixa trepitjar impunement». L'origen de *Josafat* l'explica Bertrana a *El vagabund*. En les visites que fa a la Catedral de Girona,

descobreix al lloc més amagat una taula de pedra amb «entranyes de rates i ocells sacrificats» que després transportarà al campanar de *Josafat*, encara que, com a mestre que era, Ruyra ja havia fet sortir a *Jacobé* «l'antiga pedra druídica». Aquest fons descarnat i salvatge que Bertrana sent al fons de la persona, lligat al sexe indòmit, seria, em sembla, un bon terreny per investigar en relació amb el seu moment i també amb el nostre, perquè Bertrana hi va veure molt lluny quan va escriure allò de «Jo espero tranquil la fina ironia civilista».

La guilla

XAVIER CORTADELLAS > TEXT

De tant en tant —no pas sempre— relaciono Prudenci Bertrana amb «La guineu», un conte seu, de *Crisàlides*, que també s'hauria pogut titular «La guilla» perquè el narrador s'hi fa un embolic i tan aviat anomena *guineu* com *guilla* l'animal malferit que una dona porta lligat en un cistell. Tal com es feia abans, aquella dona passeja la guilla pels masos mentre recull els ous que li donen. Ve de lluny perquè l'animal no acaba de morir; de tan lluny, que no la coneixen. A Prudenci Bertrana, en canvi, el coneix tothom, però això no vol dir que es llegeixi. Atrapat com va estar en polèmiques, silencis o reivindicacions que van més enllà dels seus llibres, Bertrana ha estat sobretot l'home que va es-

criure amb Dídac Ruiz *La locura de Álvarez de Castro*, l'escriptor que va situar a la catedral de Girona *Josafat*, el propietari rural arruïnats que va haver de marxar de Girona també per deutes, el suposat home de bosc o caçador, tal com li agradava dir que era, que va viure a Barcelona, ciutat on va morir en els anys més durs de la postguerra. Ja ho sabien els gironins que, com ens recorda la Judit Pujadó, a la tomba familiar on reposa hi ha una làpida que diu «Família Quintana?». I, més tard, a les portes de la Transició, Bertrana va ser encara el pretext per reivindicar la nostra cultura, i encara avui és el nom d'uns Premis. Però es llegeix? Ara que Edicions de la Ela Geminada publica la Biblioteca Prudenci Bertrana potser comencarem a tocar de peus a terra.

>> A dalt, ex-libris del Fons Bertrana de la Universitat de Girona dibuixat per Joan Antoni Poch. A baix, Prudenci Bertrana segons Josep Maria Serra (1952).